

Priručnik za najmlađe

**ČUVAJMO
PRIRODU I PLANETU ZEMLJU**

Ekologija i reciklaža

Jevrejska opština Pančevo
Evropski dan jevrejske kulture 2013

Dečija radionica

ŠTA JE PRIRODA?

Priroda je svet koji nas okružuje, biljke, životinje, mora, planine, okeani, jezera, reke, pećine, vulkani...

Ona je kao slagalica. Svaki delić ima svoje mesto i svoju ulogu. Ako nedostaje makar i jedan deo, slagalicu ne možemo da sklopimo.

Tako je i u prirodi. Ako uništimo jedan njen deo i ostali delovi će početi da propadaju. Predeli će izmeniti izgled. Na primer, kada dođe do velikih šumskih požara, ne strada samo drveće. Na mestu gde je bila šuma ostaje zagađen vazduh i zgarište, crno, neplodno tle, sa tek ponekim znakom života. Nema više hrane i skloništa za mnogobrojne životinje, kao ni mesta da se one gnezde, polažu jaja, razmnožavaju. Da bi biljke ponovo rasle i vratile se ptice, insekti, gmizavci, zveri, potrebno je da prođe mnogo vremena.

Šume su male fabrike za proizvodnju kiseonika, bez kojeg ne postoji život. Zato se one nazivaju "plućima" prirode. Preko njih se čisti zagađen vazduh koji ispuštaju visoki dimnjaci fabrika, automobili, avioni, toplane, otpadni materijali.

Izgled jedne šume pre i posle požara

Kao što strada živi svet na zemlji, tako može da strada i živi svet u morima, rekama i okeanima. Često se dešava da se sa velikih tankera nafta izlije u neku od vodenih površina ili uz neku obalu. Posledice tog zagađenja su ogromne. Voda ostaje bez dovoljno kiseonika za život riba i drugih stanovnika podvodnog sveta, a na obalama stradaju ptice, sitni organizmi, školjke, rakovi, puževi...

Ako ne čuvamo našu planetu Zemlju, ona će postati jedna velika deponija, nezdrava za život čoveka i drugih živih bića.

ŠTA JE ŽIVOTNA SREDINA?

Ljudi žive u različitim predelima, u drugačijoj okolini. Neki žive u gradu, neki na selu, u pustinji, na planini, pored mora, u ravnici, kraj reke, u hladnim krajevima, u žarkim predelima, itd. Taj prostor oko nas, naša okolina, naziva se životna sredina.

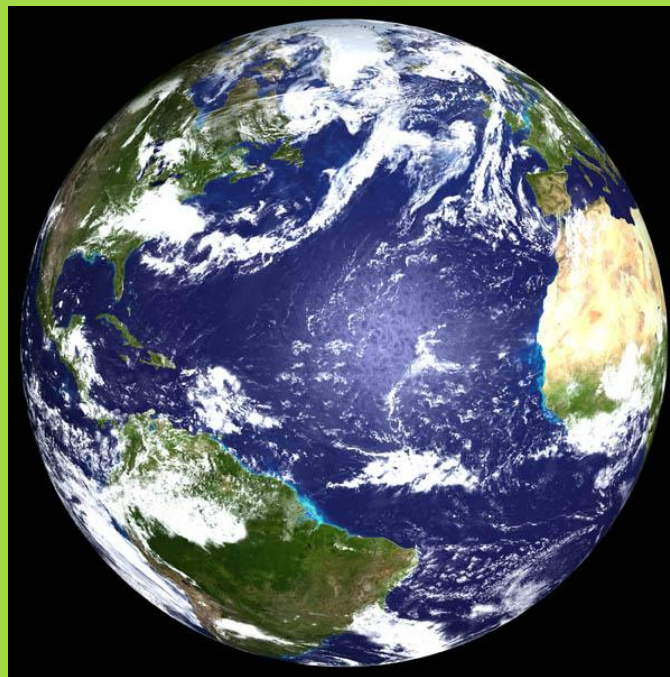
ŠTA JE EKOLOGIJA?

Za zdrav život čoveku je potrebna sunčeva energija, čist vazduh, čista voda, nezagađena zemlja na kojoj će proizvoditi hranu i raznovrstan biljni i životinjski svet.

Živimo u vremenu kada mnogi izumi čine naš život lepšim i udobnijim. Koristimo kompjutere, vozimo automobile, služimo se mobilnim telefonima i drugim aparatima koji rade na struju, baterije, pa i sam dodir, čovek putuje u svemir, satelitske stanice kruže oko zemlje, jedemo duboko zamrznutu hranu, oblačimo odeću od veštačkih materijala, plastika je svuda oko nas. Nažalost, da bi to sve proizveo i postigao, čovek svakodnevno zagađuje životnu sredinu milionima tona otpada i otrovnih materija. Najčešće, sve što nam ne treba bacamo i ispuštamo u zemlju, vodu i vazduh.

Da bi se sprečilo nekontrolisano uništenje prirode, razvila se nauka koja se zove EKOLOGIJA. Ona ima zadatak da brine o našem životnom prostoru. Nastala je od starogrčke reči *eko (oikos)*, što znači dom, prebivalište, a planeta Zemlja je naš veliki dom, i *logos*, što znači nauka.

Satelitska slika naše planete

RECIKLAŽA

Reciklaža je prerada nečega što smo već koristili. Tako dobijamo novi proizvod, smanjujemo količinu otpada i čuvamo prirodu. Reciklirani predmeti i materijali označavaju se znakom sa strelicama koje obrazuju zatvoren oblik, što treba da ukaže na kruženje materije u prirodi procesom reciklaže.

Znak da je predmet napravljen od recikliranog materijala

Šta se sve može reciklovati?

Mnogi predmeti i materijali mogu se preraditi i ponovo iskoristiti. Najčešće, to su sledeće kategorije otpada:

- metalni proizvodi - limenke od pića, konzerve od hrane, razne bočice, aluminijumska folija, industrijski delovi izrađeni od gvožđa, bakarne žice...
- plastika - boce, kanistri, razne posude, kese, gajbe, folije, industrijski delovi...
- staklo – flaše, posude, tegle i druga ambalaža za prehrambenu industriju...
- karton i papir – kutije, sveske, novine, kese, ambalaža za sokove, mleko, jogurt...

- automobilske gume, istrošene gume za bicikl...
- organski otpad, otpad od živih bića – prvenstveno ostaci od hrane (ljuske od krompira, jabuka, jaja, kosti, ostaci gotovih jela), zatim suvo lišće, suve grane, pokošena trava... Njihovim prirodnim razlaganjem i mešanjem sa zemljom dobija se prirodno đubrivo koje se naziva "kompost"

Sakupljanje ostataka hrane da bi se dobilo prirodno, zdravo đubrivo (kompost)

Takođe, u industriji, osim glavnog proizvoda, nastaju još i tzv. nuzproizvodi, najčešće štetni gasovi i hemikalije. Mnogi od njih mogu se ponovo vratiti u proces proizvodnje ili na drugi način iskoristiti i time smanjiti zagađenje životne sredine.

Pre reciklaže otpad mora da se razvrsta u posebne kontejnere. U većini gradova, u kojima nastaje i najviše otpada, postavljaju se kontejneri za plastiku, limenke, staklo i papir. Oni su različito obojeni i na njima je ispisano šta se u njih odlaže. Tako odvojeni otpadi se zatim šalju u centre za reciklažu gde postoje uređaji za njihovo dalje prečišćavanje. Iz plastičnog otpada se, recimo, odstranjuje staklo, metal, hartija, opiljci, zemlja itd. Nakon toga, taj otpad služi kao sirovina (materijal) od kojeg se dobija novi proizvod.

Put reciklaže limenke

Postoje još mnogi načini kako da neku iskorišćenu stvar ponovo upotrebimo. Ne treba sve baciti. Odeću, knjige, ostatke farbe, stari nameštaj, duplikate sličica za razne albume, novine i časopise koje smo pročitali, video-filmove koje smo prerasli, muzičke diskove, sportsku opremu koja nam više ne treba i još mnogo toga, bolje je pokloniti nego baciti.

Postoje, takođe, centri u kojima se sakuplja električni otpad i baterije. U električni otpad spadaju šporeti na struju, mašine za pranje veša, frižideri i zamrzivači, televizori, kompjuteri i drugi veliki i mali uređaji koje koristimo u kući, na poslu, u školi.

Reciklaža mora da postane svakodnevna navika svakog od nas. Svi zajednički treba da se borimo protiv uništenja prirode i očuvanja naše "zelene planete" Zemlje, kojoj je u celom svetu posvećen jedan dan u godini, 22. april.